

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa mindre lägenheter från kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 12 februari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström, anför:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga om försäljning av vissa mindre lägenheter från kronoegendomar.

Innan jag redogör för de föreliggande särskilda försäljningsärendena, torde jag i korthet få erinra om den Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens beslut medgivna rätten att i vissa fall ensam besluta om försäljning av kronoegendom samt om gällande bestämmelser rörande sättet och villkoren för försäljningar av kronoegendom.

Det av riksdagen åt Kungl. Maj:t givna bemyndigandet att försälja under domänstyrelsens förvaltning ställd kronoegendom omfattar i huvudsak dels egendom, som lämnar högst 1,000 kronor i årligt arrende,

dels andel i samfällighet, såframt andelen finnes kunna betinga en köpeskilling av högst 5,000 kronor, dels ock större egendom än nyss sagts eller del därav, såframt den avses att användas för bildande av egna-hemslägenheter m. m. I de två först åsyftade fallen gäller bemyndigandet jämlikt beslut av 1929 års riksdag (prop. nr 138; R. skr. nr 242) till-vidare, medan bemyndigandet i avseende å sist berörda större egendo-mar lämnats för ett år i sänder (rörande senast givna bemyndigande: se prop. nr 10/1931 och R. skr. nr 58/1931). Frågan om ytterligare för-längt bemyndigande i sist berörda hänseende har genom Kungl. Maj:ts tidigare denna dag beslutade proposition, nr 86 förelagts årets riksdag.

I avseende å sättet och villkoren för försäljning av kronoegendom gäl-la vissa av 1929 års riksdag beslutade grunder, vilka äro intagna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vis-sa fall av kronoegendom m. m. Enligt dessa grunder skall försäljning i vissa angivna fall ske med hembuds rätt för särskild person. Sålunda stadgas i 9 § första stycket, att, därest till jordbruk utarrenderad egen-dom, för vilken årliga arrendeavgiften icke överstiger 2,000 kronor, skall försäljas och arrendatorn eller medlemmar av hans eller hans hustrus släkt innehåft egendomen under sammanlagt tio år och därunder väl häv-dat den, arrendatorn skall hembjudas egendomen. Vad i första stycket stadgas äger jämlikt andra stycket i nämnda paragraf motsvarande till-lämpning i fråga om torp eller annan jordbrukslägenhet, ändock att bru-karen och medlemmar av hans eller hans hustrus släkt icke innehåft lägenheten under tio år i följd. Enligt 10 § skall bostadslägenhet, som är bebyggd med enskild nyttjanderättshavare tillhörigt boningshus, vilket lämnar nöjaktig bostad åt nyttjanderättshavaren och hans familj, vid försäljning hembjudas honom. Vidare bör enligt 11 §, därest en-skild ägare till jordbruk, vilket icke kan giva sin brukare huvudsaklig bärgning, åstundar att för fullständigande av detsamma förvärva kro-nan tillhörig mark, jorden hembjudas honom. I övriga fall skall försälj-ning, enligt vissa närmare angivna grunder, ske å auktion eller genom infor drande av anbud under hand. Enligt vad som förekommit vid 1931 års riksdag (prop. nr 10; R. skr. nr 58) äger emellertid Kungl. Maj:t, då fråga är om försäljning av kronan tillhörig andel i samfällighet och då köpeskillingen för andelen ej överstiger 5,000 kronor, att i vart fall med-dela erforderliga föreskrifter om sättet och villkoren för försäljningen. I detta sammanhang må slutligen erinras, att Kungl. Maj:t i ett flertal särskilda fall inhämtat riksdagens medgivande att vid försäljning av kronoegendom, varom Kungl. Maj:t eljest ägt rätt att ensam besluta, hem-bjuda egendomen åt viss person, oaktat denne enligt de stadgade grun-derna icke varit hembudsberättigad.

Jag övergår nu att redogöra för de föreliggande särskilda försäljnings-ärendena, avseende vissa mindre lägenheter å kronoegendomen Skegrie

nr 10 och 17 i Malmöhus län samt kronoegendomen Västra Ve nr 1 i Värmlands län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Skegrie nr 10 och $\frac{1}{2}$ mantal Skegrie nr 17 i Skegrie socken av Malmöhus län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1937 mot årligt arrende av 3,200 kronor.

*Skegrie nr 10
och 17 i
Malmöhus
län.*

I en till domänstyrelsen inkommen ansökning har Edvin Ehnevid, Skegrie, under förmälan att han vid Skegrie järnvägsstation dreve af-färsrörelse och numera saknade tillräckligt tomtutrymme härför, anhål-lit om tillstånd att förvärva ett område av förenämnda kronoegendom, vars gränser och areal vore närmare angivna å en av distriktslantmä-taren R. Malmberg år 1931 upprättad karta över området med beskriv-ning. För att bliva i tillfälle att förvärva marken snarast möjligt hade överenskommelse träffats med arrendatorn av egendomen om tillträde av området omedelbart.

Vid av *domänintendenten* den 30 september 1931 hållen saluvärdering av området har detsamma, som enligt berörda karta innehåller en areal av 1,000 kvadratmeter tomtmark, värderats till 1,100 kronor. Domänin-tendenten har enligt protokoll, hållet vid saluvärderingen, anfört följande. Någon del av ifrågavarande område hade under senare år varit tillfälligt upplåten till Ehnevid av egendomens arrendator, Anders An-dersson, vilken i år avlidit. Ehnevid hade å området haft timmer- och vedupplag. Någon större byggnadsverksamhet eller efterfrågan på tomt-mark finnes ej på platsen. Dock hade under de sista 10—20 åren upp-förts ett tiotal boningshus söder om den från Skegrie by mot Trälleborg ledande vägen, vartill nu ifrågavarande tomt gränsade. Vid blivande uppskattningsförrättning å egendomen i anledning av egendomens den 14 mars 1937 inträffande arrendeledighet, hade domänintendenten för av-sikt att föreslå utbud av någon tomtmark just mellan bygdevägen och järnvägen. Den nu ifrågasatta tomtförsäljningen lade emellertid icke något hinder för en fortsatt tomtindelning, enär någon väg icke torde kunna ifrågasättas längs järnvägsområdet utanför detta. Området borde försäljas till Ehnevid mot det föreslagna saluvärdet, 1,100 kronor, med skyldighet för köparen att ensam betala med köpet förenade avstyck-nings- och lagfartskostnader. Då arrendatorerna av egendomen, bemålde Anderssons stärbhusdelägare, medgivit, att området under förutsättning att de erhöle en årlig ersättning av 50 kronor finge tillträdas omedel-bart, syntes hinder härför ej möta.

Ehnevid har förklarat sig nöjd med domänintendentens förslag och för-bundit sig att betala köpeskillingen vid köpekontraktets erhållande.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot att området försåldes till Ehnevid till pris och under villkor i övrigt, som av domänintenden-ten föreslagits.

Överlantmätaren har förklarat, att hinder för den ifrågasatta avstyck-ningen ej syntes föreligga.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 3 december 1931 underställt ären-det Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Styrelsen hade ej något att erinra mot att ifrågavarande område för det föreslagna saluvärdet försåldes till Ehnevid. Någon anledning att

förbinda försäljningen med förbehåll om återköpsrätt för kronan syntes styrelsen ej föreligga. Skulle likväl sådant förbehåll göras, borde saluvärdet minskas med 25 procent. Då Ehnevid ej vore hembudsberättigad vid områdets försäljning, torde ärendet böra underställas riksdagens prövning.

Västra Ve nr
1 i Värmlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Västra Ve nr 1, förut benämnd Södra Vee, i Väse socken av Värmlands län har genom domänstyrelsens den 17 juli 1909 utfärdade kontrakt varit utarrenderad till den 14 mars 1930 mot en årlig avgäld av 730 kronor.

I avvaktan på lösning av frågan om egendomens framtida disposition är egendomen för närvarande utarrenderad till den 14 mars 1932. Det för egendomen nu utgående arrendebeloppet utgör 600 kronor. Karta över egendomen, vilken karta sedermera kompletterats, är upprättad år 1927 av distriktslantmätaren Carl Mohlin. Uppskattningsförrättningar å egendomen hava hållits under åren 1927 och 1931.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Från egendomen hava till Anton Kjällgren och Hjalmar Hedqvist, båda ägare till egendomen angränsande fastigheter, upplåtits två mindre, med dem tillhöriga byggnader försedda områden om respektive 0,091 och 0,039 hektar, av vilka det förra, bebyggt med en målarverkstad, innehaves av Kjällgren och det senare, bebyggt med en ladugård, disponeras av Hedqvist.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, bland annat, att dessa områden skulle erbjudas respektive innehavare mot köpeskillingar av respektive 200 och 80 kronor, att kontant erläggas vid tillträdet. Köparna av tomtområdena skulle tillerkännas rätt till del i den områdena angränsande enskilda vägen. Några särskilda bestämmelser ifråga om försäljningslotternas användning eller stadgande om återköpsrätt för kronan hava uppskattningsmännen icke funnit erforderliga. För den händelse att bestämmelser om återköpsrätt av Kungl. Maj:t skulle befinnas nödiga, hava uppskattningsmännen förordat nedsättning i lotternas saluvärde med 15 procent.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens försäljningsförslag.

Ur lantmäteriteknic synpunkt föreligger, enligt vad vederbörande överlantmätare meddelat, intet hinder för lotternas avstyckning.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 6 november 1931 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat följande.

Styrelsen ansåge i likhet med uppskattningsmännen, att berörda båda lotter, mot vilkas saluvärden och arealer styrelsen icke hade något att anmärka, borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt till Hjalmar Hedqvist och Anton Kjällgren. Köpeskillingarna å tomtområdena borde erläggas kontant vid tillträdet.

Departements-
chefen.

Mot förenämnda försäljningsförslag, sådana de tillstyrkts av domänstyrelsen, har jag intet att erinra. Av de ifrågasatta köparna äger emellertid ingen författningenslig hembuds rätt, vadan försäljningarna icke torde kunna komma till stånd utan efter riksdagens medgivande.

Jämte det jag förordar, att framställning härom nu göres hos riksdagen, vill jag ifrågasätta, att Kungl. Maj:t av riksdagen begär bemyndigande att i avseende å försäljning av mindre lägenheter, häntörliga till kronoegendomar av den art, att Kungl. Maj:t äger att ensam besluta om deras försäljning, få meddela vissa föreskrifter om sättet för försäljningen. Härmed åsyftas, att Kungl. Maj:t skulle få rätt att, efter prövning från fall till fall och där skäl därtill äro, medgiva försäljning av smärre lägenheter till viss föreslagen köpare, oaktat denne ej äger stadgad hembuds rätt. Såsom dylik köpare torde kunna få ifrågakomma — förutom enskild person, som av särskild anledning befinnes böra tillbudnas lägenheten — kommuner eller menigheter, som för ett lämpligt betunnet ändamål önska förvärva kronojord av viss mindre omfattning. Genom att Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att i dylika fall godtaga en köpare utan att behöva i vart fall inhämta riksdagens beslut skulle vinnas, att ärendet kunde avgöras utan omgång och med inbesparande av vissa utgifter för det allmänna. I anslutning till vad som gäller i avseende å Kungl. Maj:ts rätt att bestämma om sättet och villkoren för försäljning av andel i samfällighet, synes det nu ifrågasätta bemyndigandet böra begränsas att avse lägenhet eller jordområde, vars saluvärde ej överstiger 5,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1) medgiva, att följande lägenheter må försäljas, nämligen

dels av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Skegrie nr 10 och $\frac{1}{2}$ mantal Skegrie nr 17 i Skegrie socken av Malmöhus län ett område om 1,000 kvadratmeter till Edvin Ehnevid mot en köpeskillning av 1,100 kronor att erläggas kontant vid tillträdet och under villkor, att området må tillträdas å dag, varom överenskommelse kan träffas med egendomens arrendator, att köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som utfärdar köpebrev å området, att området försäljes i det skick, vari det vid tillträdet befinnes, att området ej tilldelas delaktighet i samfälld eller oskiftad mark och ej heller delaktighet i de rättigheter och förmåner, som för övrigt må tillkomma stamfastigheterna, att köparen svarar för de å området å tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, att köparen ensam vidkännes kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter, samt att köparen berättigas att som utfartsväg begagna stamfastigheternas andel i vägen söder om området,

dels ock av kronoegendomen 1 mantal Västra Ve nr 1 i Väse socken av Värmlands län förenämnda två tomtområden om respektive 0.091 och 0.039 hektar, vilka innehavas av Anton Kjällgren och Hjalmar Hedqvist, det förstnämnda till Kjällgren mot en köpeskillning av 200 kronor och det senare till Hedqvist mot en köpeskillning av 80 kronor, att tillträdas den 14 mars 1933 och under villkor i övrigt, att köpeskillningarna för område-

na skola vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att å områdena utfärda köpebrev, *att* områdena försäljas i det skick, de vid tillträdet befinnas, *att* köparna skola svara för de å områdena för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *att* köparna skola ensamma vidkännas kostnaderna för lagfart och avstyckning samt övriga med köpen förenade utgifter, *samt att* köparna tillförsäkras rätt till del i en från den s. k. Kronotorpslotten å sagda egendom över hemmanen Sandbacken och Åtorp tillhörig skogsmark ledande väg, i den mån kronan såsom ägare av stamfastigheten äger del i samma väg;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å försäljning från kronoegendom av lägenhet eller jordområde med ett saluvärde av högst 5,000 kronor, efter prövning i vart fall och där skäl därtill äro, förordna om försäljning med hembud, oaktat de i 9—11 §§ förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. angivna förutsättningar för sådant försäljningssätt ej äro för handen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.